

GLASNIK

Izhaja vsak petek.

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

Narcotina znaša:

celoletna K 4.—
pololetna „ 2.—
četrtletna „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE.

Št. 50. V Ljubljani, dne 12. decembra 1913. Leto VI.

O oslu in levji koži.

Osel je z žalostjo gledal, kako druge živali zasmehujejo njegova dolga ušesa in sivo barvo njegove dlake. Kadar se je prikazal v živalski družbi, je nastal posmehljiv krahot in poredneži so začeli briti burke. Vse drugače, kadar se je prikazal kralj lev. Vse je spoštljivo umolknilo in plaho opazovalo kraljevske kretnje. Osla je pekla huda zavist in ga je spravila ob ves spanec. Brez spanja so dolge noči in nazadnje jo je tudi osel uganil. Poiskal je staro levjo kožo in jo je oblekel. Potem je šel spet v družino. Srce se mu je topilo veselja, ko je gledal, kako se vse spoštljivo umika in klanja. V tolikem veselju si ni mogel kaj, da ne bi zarigal. Tedaj je bilo pa slovesnosti konec. Živali je jezilo, da niso opazile kopit in nerodnih kretenj, ki jih je tako slabo zakrivala kraljevska obleka, raztrgale so mu nezasluzno in nepriemerno oblačilo in zaničevanje in zasmehovanje je bilo večje kot prej.

Tudi slovenski liberalizem je uvidel, da je njegova obleka vsled mnogih grdih dejanj zelo nesnažna in nepriemerna za dostojno družbo. Zato je po slavnem zgledu oblekel svoje kandidate v plašč kmečke neodvisnosti, ki je užívala na Kranjskem od nekdanjega spoštovanja. Častitljivi plašč sicer ni dosegel pričakovanega uspeha, vendar jih je nekaj premotil. To je že vsled lepe obleke in duhovite misli razveseljene liberalne žurnaliste tako navdušilo, da so dvignili riganje, kakor ga še ni čula domovina. In tedaj so tudi slepci spregledali. S pomilovanjem so vsi gledali ne osla, ampak tiste, ki niso takoj zapazili kopita in spoznali nerodnih kretenj.

Nekaterim ni prav, da strokovna »Naša Moč« ne pusti politike popolnoma pri miru, zato moramo pojasniti stališče. Delavstvo mora ob vsaki priliki pokazati, da jasno umeva položaj. Poznati mora sovražnike in prijatelje in mora to dokazati tudi z dejanji. Vsake volitve so zelo važen čas. Takrat se tehta politična zrelost. Ne zdi se mi tako žalostno in škodljivo, če je med delavstvom mnogo naših pripravih nasprotnikov, kakor pa če je med delavstvom legijon ljudi, ki so politično popolnoma nezavedni, cunje, s katerimi lahko briše, kdor prej pride. Namen strokovne organizacije je zbrati delavsko moč, ki bo delodajalcem imponirala in dosegla delavcem kos kruha, ki jim gre za njihovo delo. Res je, da je moč v številu in denarju. Ved-

no moramo misliti na to, da bodo naše število in naša sredstva rasla. Res je pa tudi, da ne masa, ampak misel gospoduje. Se tako velike tolpe zagovodnih nevednežev se ne bo pameten človek nikoli ustrašil. Ob volitvah nas študirajo delodajalci, koliko je v nas zrelosti, razsodnosti in discipline. Če vidijo, da ne zapazimo kopita izpod levje kože, bodo prepričani, da nas bodo tudi sami lahko vedno za nos vodili. Zato moramo ob volitvah vršiti svojo dolžnost in skrbeti, da ne bo ugled naše vojske trpel.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

OB DESETLETNICI »AVSTRIJSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE«.

Te dni preteče deset let, odkar obstoji »Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza«. Mala peščica požrtvovalnih delavcev in delavk se je pred desetimi leti zbrala in ustanovila organizacijo, ki si je stavila nalogo, da izboljša gospodarski položaj tobačnega delavstva. Korak je bil drzen. Saj so že v nekaterih tobačnih tvornicah obstajale podružnice organizacije, ki je zbirala tobačno delavstvo pod rdečo zastavo. Krščansko delavstvo pa nikakor ne more pripadati socialnodemokratski organizaciji, če noče svojega krščanskega čustva z nogami teptati. S krščanskim prepričanjem v srcu je stopilo v temno ozemlje. V temno zato, ker takrat v Avstriji izrazovite krščanske strokovne organizacije še ni bilo, dasi so že obstajali upolnjeni pričetki. Pohvaliti se mora zato junaško dejanje tistih, ki so pod krščanskim praporom pričeli združevati delavstvo, da se gospodarsko dviguje.

Mlado organizacijo so čakali hudi boji. Socialna demokracija je zasramovala in zaničevala krščansko delavstvo. Vsa sredstva: zaničevanje, zasramovanje, laži, je v boju z našim delavstvom uporabljala. Boriti smo se morali tudi z brezbriznostjo in strahopetnostjo v lastnih vrstah. Šli smo pogumno naprej. Mala četa se je množila. Ustanovljale so se nove skupine; število Zveze se je vedno večalo. Iz malega društva je kmalu zrastle zveza, ki se je raztezala v več kronovin. Ustanovilo se je tajništvo, izdajati se je začelo strokovno glasilo. Šli smo s podvojenim pogumom naprej. Število članov je vedno napredovalo. Finančno stanje »Zveze« se je izboljševalo. Danes ima »Zveza« svoje člane v vseh kronovinah.

Čimbolj je prodirala strokovna zmisel med tobačnim delavstvom, tem hujše so se njeni nasprotniki proti njej borili. Kar so mogli, to so storili, da moč naše organizacije oslabiljo. Radi jim to izpričevalo izstavimo. Nič se ne čudimo temu boju, ki je naše sile nanj osredotočil. Saj si nasprotujeta svetovni naziranj v njem! Svetovni naziranj, ki se ne moreta sprijazniti. V boju so se naše sile pojeklenile. Izbrusili smo si svoje orožje, ker znamo, da bo trajal boj, dokler si bosta stali nasproti naše in svetovno naziranje naših nasprotnikov. Nismo se nikdar boja naveščali, četudi se naš podli nasprotnik v boju z nami ni posluževal plemenitega orožja.

Zveza je v neštetihi slučajih svojim članom pomagala in jim svetovala. Nad četr milijona kron smo svojim članom izplačali podpor in veliko bede pa solza obrisali. Za svoje časopise je »Zveza« izdala skoraj 50.000 kron in tako izobrazila svoje člane, jim stala v dnevih boja zvesto na strani in jim olajševala boj za vsakdanji kruh. Te vsote nam kažejo, kako velikega pomena je »Zveza« za naše člane.

Najhujši boj, ki smo ga in ki ga še bojujemo, je brezbriznost, ki jo je še veliko med tobačnim delavstvom. Saj je skoraj dve tretjini tobačnega delavstva izven organizacij! Pač tudi te dve tretjini zahtevata od nas, da nastopajmo za izboljšanje delovnega razmerja, a tega pa ne store, da bi se organizaciji pridružili in da bi tudi organizaciji prispevke žrtvovali in naš boj tako podpirali. Mislijo, vsaj imajo tudi oni koristi od tega, kar organizacija izvaja in zato se ne bore z organizacijo in ne prinašajo žrtve. Ti brezbrizneži najbolj koristim tobačnega delavstva nasprotujejo, ker svojega smotra še nikakor nismo dosegli, a preje bi ga, če bi se vse delavstvo organizacije oklenilo. Brezbrizneži pa še nekaj prezoro. Krščanski strokovni organizaciji boj za košček kruha ne more biti vse, dasi tvori eno glavnih njenih zadač. Krščansko-socialni delavci in delavke smo prepričani, da ni dovolj, če se naš gospodarski položaj izboljša. Delavstvo ima tudi kulturne potrebe. Noče, da bi se delavski stan vedno za zadnji stan smatral, ki naj bi sodeloval za kulturni napredek, sadov bi pa ne užival. Vrednosti kulturnega napredka so delavstvu večinoma le po besedah znane; ne vživa jih pa, dasi je tudi delavec človek in zato čuti potrebo, da se mu srce kvišku dvigne. Tudi delavec hoče biti enakoverden član človeške

družbe, hoče biti človek med ljudmi. Skromna je ta njegova želja, a široki sloji smatrajo še vedno, da je delavec človek druge vrste. Krščansko strokovno gibanje hoče, da se delavec kot človek spoštuje.

Na svetu ni nič popolnega. Ovire so bile in bodo. A ovire so zato, da jih odstranimo. Če pogledamo nazaj, vidimo, da se je veliko doseglo. Pogled v preteklost nam daje pogum za bodočnost.

Z združenimi silami hoče mo gledati v bodoče viharje: srčni, pogumni, neustrašeni korakajmo naprej!

V to pomozi Bog!

× × ×

IZ POVESTNICE »AVSTRIJSKE KRŠČANSKE TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE«.

Gospodarske razmere so povzročile, da je pričelo tobačno delavstvo ustanavljati društva. Med njimi je bila najtehtnejša, da se izboljšajo podpore invalidnemu delavstvu. Ljubljansko tobačno delavstvo je že leta 1900. zahtevalo po »Podpornem društvu«, naj se pokojninske razmere izboljšajo. Njih zahteve so zastopali v državnem zboru krščanski poslanci. Tudi v drugih tobačnih tvornicah so se slične zahteve stavile. Večkrat je tobačno delavstvo opozarjalo l. 1912. ustanovljeno državno zvezo avstrijskih krščanskih delavskih društev, da naj koristi tobačnega delavstva zastopa. Ta zveza je tudi leta 1903. primerno vlogo oblastem predložila.

Vse to in nezadovoljive delavske razmere v tobačnih tvornicah so vzbudile željo, naj se ustanovi širši organizacija tobačnega delavstva. Tuintam so sicer obstajale organizacije, a večinoma so bile rdeče, kjer pa seveda za krščansko delavstvo ni bilo mesta, ker so se v njih krščanska verska čustva žalila. Na Dunaju v tvornici Ottakring so se zato leta 1905. pričeli pripravljati in s koncem leta 1903. ustanovili krščansko tobačno delavsko zvezo. Koncem leta 1904. je štela krajna skupina Ottakring že 330 članov.

Ustanovitev seveda ni ostala tajna. V Schwazu so leta 1905. ustanovili krajno skupino; leta 1906. so se ustanovile krajne skupine v Hainbugu, Bavcu, Ljubljani, Lincu, Sternbergu, Cvitavi in v Halleinu. Koncem leta 1906. je število članov na 1900 poskočilo. Odborniki in odbornice »Zveze«, delavci in delavke, trajno poslov niso mogle izvrševati zrak ti poživi celo telo in vpliva najblagodejnejše na tvoje zdravje. Solnčni žarki ti porjave kožo, ker je njih učinek na gorah veliko večji kot v dolini. V dolini oslabi moč kemičnih solnčnih žarkov sopara v zraku. Na planini imajo prostelji dostop do človeka. Za nerovne ljudi je bivanje v gorah najboljše zdravilo.

Kaj je pa z nevarnostjo poti po gorah? Najprej se mora to konstatirati, da lepoto alpskega sveta lahko uživamo v polni meri na gorah, koder je pot prav tako varna kot v Ljubljani na Grad. Pojdite na Veliko Planino pri Kamniku! Hodili boste štiri ure od Kamnika kvišku po poti, ki jo lahko prehodi vsak pijanec in vsak otrok. To turo bi jaz privoščil začetniku kot nekaj, kar nudi neizrečeno veliko planinske lepote. Na planini, ki se razteza po več kilometrov daleč, je 108 pastirskih koč; kakih 50 pastirjev čuva čredo, ki šteje do 480 glav goveje živine, zraven pa lepo število drobnice, prašičev in konj. Sredi pastirske naselbine v lepi dolinici je pa križ, kjer opravljajo pastirji nedeljsko pobožnost. Mleka dobite, kolikor hočete in po nizki ceni. Sicer pa dobite v koči S. P. D. prenočišče in vse, česar si želite. Zvečer pa lahko v koči s svoje postelje opazujete luči ljubljanskega mesta. In prijela vas bo želja: Ostal bi kar tukaj med temi pastirji!

O planinstvu.

(Napisal I. Dolenc.)

Moderna turistika.

Prišli so drugi časi, katerih znamenje sta para in elektrika. Z železnico je razdalja izginila. Razvile so se tovarne, razvila se je trgovina, potreba izobrazbe je postala vedno večja; zidale so se šole. Vse to je pregnalo človeka s solca in zraka v prosti naravi v sobe in mestni prah. Mirni stari časi so minuli, politični boji so nastali, razširilo se je časopisje, pričeli so se boji na duševnem polju. Človeška narava je pa ostala ista in prikrajšana v svojih pravicah pričela klicati po solcu, po zraku, po gibanju, po krasoti narave v gozdu in planini. Par in elektrika sta pa tudi uničila razdaljo in divne alpske planine so postale meščanu prav tako blizu kot ondodnim domačinom. Alpska lepota je postala dostopna tudi onim, ki so živeli daleč od gora. Biseri, znani dotlej le okoličinom, večkrat se samo gorskimi pastirjem in lovcom, so potom tiska in fotografije postali znani širom domovine. vlak je pa omogočil cen. hiter in nič utrudljiv dostop skoro do vnožja gora. Potreba, imeti na gorah svoja zavetišča za slučaj nevihte, za prenočišče in odpočitek, za dalje časa trajajoče bivanje v gorskih krajih, se je čutila tem glasneje, čim bolj se je množilo število ob-

iskovalcev gora. Ustanovila so se planinska društva, ki so oskrbela ne samo ta zavetišča, ampak tudi poti na gore in sploh vse, kar je bilo treba za udobno potovanje po gorah.

Lepoto nižjih gričev nam je odkril naš kmet; visoke gore so odkrili naši lovci in pastirji, dostopne jih je pa naredil naš meščan in naš inteligent.

Ustanovitev »Slov. plan. društva«.

Planinska zavetišča po naših gorah so delali najprej Nemci, prav tako tudi gorska pota. Ustanovitev S. P. D. opisuje prvo letno poročilo tako-le:

»Dne 23. julija 1892 so prilezli mladi narodni hribovlazci, Josip Hauptman, Ivan Korenčan in Anton Škof, nabiraje planink, vsak z druge strani na visoko pečino. Krasno vreme. prelep razgled in mičen šopek planink so razveseljevali mlada srca. Počivaje na trdi skali, so ugrabili, kako da je po vseh slovenskih hribeh, kamorkoli jih vodi pot, videti le tuje delo. Tuja roka zaznamuje pota, postavlja koče in napravljaja na slovenskih tleh le nemške napise in kažipote. Vzdravimo se! so rekli mladenči, podali si roke, pobratili se ter trdno sklenili, da ne nehajo preje, dokler se ne ustanovi slovensko planinsko društvo.«

Dne 27. februarja 1893 je bil ustanovni občni zbor. Ustanovljale so se tu-

di podružnice: 1893: Kamniška in Savinska podružnica; 1895: Radovljiška; 1896: Soška v Tolminu; 1897: Češka; 1899: Kranjska. Leta 1894. smo dobili prvo lastno koč: Orožnovo koč na Črni prsti. Nastopno leto je postavilo društvo Vodnikovo koč na Velem polju, župnik Aljaž pa Aljažev stolp. Leta 1896. so postavili koč na Kredarici. Odslej je imelo S. P. D. zaznamovati vsako leto kako važno napravo po naših gorah, tako da se nahaja že sedaj prav lepo število naših koč po vseh bolj obiskanih krajih; več koč pa čaka še — denarja, da se dvignejo.

Ni pa edino razgled, kar vleče na gore. Vsaj toliko kot razgled na ravnino in v daljavo cenim pri večini gorat razgled po gorskem svetu. Ko se dvignemo kakih 1500 m nad morje, dobi svet čisto drugačno lice. Prikazovati se nam začne gorski svet v vsej svoji lepoti in veličastnosti. Sedaj nas pelje pot skozi ogromne smrekove gozde; s strani nas pozdravlja strma pečina iz sivega kamna; pod njo je zaloga vednega snega na krajih, ki jih ne obsije solnce za dolgo časa. Izpod snega pa izvira studenček, mrzel kot led. Prideš na planino. Od daleč že slišiš cinglanje zvonca. Po obširnih planinah se pase sveža, lepo umita živahna živina, poleg nje pa leži v lesenih z železom okovanih cokljah pastir, odet z nestrojeno ovčjo kožo za slučaj nevihte. Sveži gorski

vati. Misli so morali zato, da se ustanovi tajništvo. Dne 8. decembra 1906. je zboroval na Dunaju izreden občni zbor, na katerem se je sklenilo, da se ustanovi tajništvo.

Z ustanovitvijo tajništva in z nastavljenjem tajnika so se ustvarili tudi predpogoji, ki so »Zvezi« omogočili izdajati lastno strokovno glasilo, ki je začetkom mesečno izhajalo.

Da se je tajništvo obneslo, dokazuje, da so se prvo leto po ustanovitvi tajništva ustanovile krajne skupine v Fürstenfeldu, Celovcu, Novem Jičinu in v Saccu. Število članov je znašalo koncem leta 1909. že 3310.

Z ustanovitvijo tajništva se je izpremenilo tudi »Zvezino« poslovanje. Prej so krajne skupine v lastnem delokrogu izplačevale podpore in nakazovale centrali le mali prispevek poleg vstopnin. Prispevki in podpore so se centralizirale. Pokazalo se je pri tem, da tedenski prispevki 20 vin. razmeram ne odgovarjajo. Občni zbor leta 1908. je zato sklenil, da se prispevki na 24 vin. tedensko zvišajo. Zato se je pa uvedel pogrebni prispevek in za slovensko tobačno delavstvo se je pričel »Glasnik«

Izdano leta 1904	podpor	938-37	kron,	za izobrazbo	?	kron
" " 1905	"	2.257-33	"	"	"	"
" " 1906	"	3.187-34	"	"	"	"
" " 1907	"	16.260-24	"	"	1.603-46	"
" " 1908	"	27.789-89	"	"	3.975-15	"
" " 1909	"	37.508-41	"	"	7.416-18	"
" " 1910	"	43.118-63	"	"	7.710-72	"
" " 1911	"	50.599-36	"	"	7.662-54	"
" " 1912	"	49.569-15	"	"	9.665-43	"
" " 1913*	"	42.263-60	"	"	4.513-31	"

Skupaj 272.492-32 kron, za izobrazbo 52.546-79 kron.

* Do 30. septembra.

Razvoj avstrijske krščanske tobačne delavske Zveze v številkah.

Leto	Krajne skupine	Število članov	Dohodki			Premoženje
			kron			
1904	1	330	4.543-65	2.418-38	2.125-27	
1905	2	639	5.401-91	3.987-18	3.050-84	
1906	9	1901	13.901-10	10.845-23	5.625-27	
1907	14	3310	31.955-80	26.050-13	10.411-75	
1908	15	4675	51.943-85	45.134-56	21.411-44	
1909	16	5541	67.035-55	59.867-67	30.029-87	
1910	17	6026	76.286-64	72.156-98	36.773-21	
1911	17	6075	88.649-35	82.087-78	46.040-29	
1912	19	6030	94.750-61	89.203-37	57.951-93	
1913	—	—	75.000-76	65.647-60	—	

Za 1913 so razvidne številke do 30. septembra.

Gospodarski razvoj tobačnega delavstva zadnjih deset let.

Avstrijsko krščansko tobačno delavsko zvezo znači kot strokovno organizacijo, da se je osobito ozirala na gospodarski položaj tobačnega delavstva. Če je bila že ustanovitev glede na uplivanje in delovno razmerje potrebno, je samoposebi umevno, da se je vse storilo, da se ta namen doseže. Lahko ni bilo mladi »Zvezi« v danih razmerah doseči velike uspehe takoj. A ker so se uspehi le dosegli, dokazuje, da je hodila organizacija po »avi poti in da se je posluževala primernih sredstev v dosegu svojih namenov.

Le primerjajmo delovno razmerje ob ustanovitvi »Zveze« s sedanjim in prepričamo se, koliko se je že vse za tobačno delavstvo doseglo.

Mislimo, da ga ni, ki trdi, da bi bilo brez »Zveze« tobačno delavstvo tako napredovalo, kakor je. Res, da je obstoječa draginja veliko članov »Zvezi« pridobila, a ravno to je dalo »Zvezi« tudi moč. Obžalujemo samo, da je še toliko delavstva izven organizacije, doseglo bi se še več, če bi bili tudi ti organizirani.

V kratkem podamo pregled, koliko je koristila »Zveza« tobačnemu delavstvu.

Plače.

Če plače primerjamo, vidimo, koliko dobi delavstvo že zdaj več, kakor pred 10 leti. Povprečno je znašala plača v tobačnih tvornicah leta 1903. za celo leto in delavca 524 kron 2 vin. ali 10 K 8 vin. tedensko; leta 1911. je pa znašala že 738 keon 1 vinar ali 14 kron 19 vin. na teden. Torej se je v tem času nad 4 krome tedensko dvignila.

Delovna doba.

Ta je znašala še leta 1-904. tedensko 54 ur. Leta 1906. se je znižala na 52 $\frac{3}{4}$ ure in leta 1910. na 51 ur tedensko in se je uvedlo dela prosto popoldne ob sobotah.

Brez naše »Zveze« bi se tudi prosto popoldne ob sobotah ne bilo doseglo. Saj se naši člani še spominjajo, da je hotelo glavno ravnateljstvo dovoliti leta 1908. dela prosto popoldne ob sobotah, ne da bi se delovna doba znižala in da bi se druge dni moralo zato dalje časa delati.

Naša »Zveza« ie to takrat odklonila. Nato šele se je dovolilo dela prosto popoldne ob sobotah in se je tudi delovna doba znižala.

izdajati, ki je izhajal tedensko, dokler se ni letos združil z »Našo Močjo« tako da izhaja tedensko.

V teku leta 1908. sta se ustanovili krajni skupini v Landskronnu in v Rovinju. Število članov se je za 1300 pomnožilo. Dohodki so poskočili od 31.000 kron na 51.000 kron.

Tudi preosnova leta 1908. še ni popolnoma vsem potrebnim zadostila. Na občnem zboru leta 1910. se je zato prispevek zopet za 6 vin. tedensko zvišal, tako da znaša sedaj tedenski prispevek 30 vin. Po tem povišanju so se finance »Zveze« zdatno izboljšale. Ob obeh povišanjih se število članov ni znižalo.

Na občnem zboru 1912. se je ustanovil poseben rezervni zaklad. »Zvezi« so tudi pristopile krajne skupine poljskega krščanskega strokovnega društva in Češka krščanska tobačna delavska zveza v Budjejevicah. Izvemši Rusinov so zastopane v Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi vse avstrijske narodnosti.

Zanimalo bo, če podamo tudi pregled v številkah, kako se je naša »Zveza« razvijala:

Plače.

Med najvažnejšimi dogodki je nač za tobačno delavstvo velevažno, ker so se po naporu naše »Zveze« izdale nove plačilne razpredelnice, ki trajno določajo plače in starostne službene določe. Res, da je preosnova pomanjkljiva, a priznati se mora, da je preosnova načelne važnosti za nadaljnji razvoj. V tem tiči važnost uspeha. Strokovnjaki smo navajeni, da korakoma napredujemo. Vemo, da se hipno, z plavo skozi zid, velike stvari ne dosežejo. Kar bomo mogli, bomo storili, da se razmere še izboljšajo.

Izvedli smo tudi preosnovo plač delovodij, okrajšavo roka za tedensko plačo in razširjenje tedenske plače. Zasluga naše »Zveze« je ureditev službe požarnih čuvajev. Orozarjamo tudi na plačan dopust in na dopust porodnicam itd.

Veliko truda in dela je stalo, da smo dosegli, kar smo omenili. Počivali pa ne bomo.

Z ojačenjem delavstva po svojih organizacijah so se ojačile tudi organizacije tvorničarjev.

Zveza industrijev

se je večkrat bavila z razmerami delavstva v obratih države in osobito s tobačnim delavstvom. Saj je celo zahtevala leta 1907., da naj vlada za tobačno delavstvo ničesar več ne stori brez zveze industrijev. Pa napad smo odbili. Industriji so leta 1910. zopet tobačno delavstvo naskočili, ko se je šlo za zvišanje delovne dobe, pa smo tudi odbili. Pribijemo pa kar tu, da bi se bilo lahko več in lažje doseglo, če bi ne bili vplivni in bogati tvorničarji nasprotovali.

To kaže, da če hočemo kaj doseči, moramo odločno naprej delati!

Delavski socialni tečaj na Savi.

Jugoslovanska Strokovna Zveza je priredila dne 7. t. m. na Savi v Delavskem domu socialni delavski tečaj, ki je bil cel dan prav dobro obiskan. Dr. Jakob Mohorič je predaval o programu socialne demokracije. Navaja Marxa ter njegovo idejo, ki se pa ni uresničila, ker je neizvršljiva. Posebno kmečki stan jim dela zapreko, ker ni mogoče, da bi bila zemlja skupna last in bi se obdelovala s stroji. Ze vsako delo ni tako, da bi je zamogel izvršiti stroj, pa tudi zemlja bi manj rodila kot sedaj, ko vsak, ki ima kaj zemlje, isto s pridnimi rokami kar najboljše obdela, ker je njegova last. Preobrniti hočejo tudi državni red, a ta njihov program ne drži. Po vseh državah stoje ob strani z liberalci in kapitalisti, opuščajo narodnost in vero. Vsak lahko vidi torej, koliko bo socialno demokratska stranka storila za delavstvo. Zato mi držimo vsi skupaj s stranko, kjer je večina naroda s Slovensko Ljudsko Stranko, kjer so zastopani vsi stanovni. — Buren aplavz je pokazal, kako je gospod doktor govoril lahko razumljivo in vsem iz srca.

Gospod M. Moškerc govori o zgodovini in razvoju raznih organizacij slovenskega delavstva. Omenja Kolpinga in škofa Kettelerja, in kake razmere so bile takrat na Slovenskem. Mladi duhoven gospod doktor Krek je začel naglašati, da se mora tudi za delavstvo skrbeti. Začela so se ustanavljati katoliška delavska društva, katerih večina še danes obstoji. Konsumna društva, čez katera je bilo od nasprotnikov posebno veliko jeze. Stavbinske zadruge, za te manjka delavskih posojilnic. Pripetili so se štrajki, posledica so bila strokovna društva. Postala je potreba ustanoviti še skupno organizacijo in ta je Jugoslovanska Strokovna Zveza. Leta 1895. se je ustanovil delavski list »Glasnik«. Uredniki so mu bili: doktor Krek, Dolšak, Gostinčar in Rakovec. Ta je prenehal. Nato je začela izhajati »Naša Moč«, ki ima precej naročnikov. Delavstvo pa čita tudi druge liste, zlasti »Domoljuba« in »Slovenca«.

Popoldne nadaljuje gospod Moškerc o nezgodnem zavarovanju, o katerem poda zgodovino. V starem veku je bilo delo sramota, delali so sužnji. Katoliška cerkev je izkoriščanje delavstva zabranjevala. Ze v srednjem veku so se ustanovljale bratovske skladnice. Vlada je tudi predložila načrt o nezgodnem zavarovanju rudarjev državnih zbornic, ki bo kmalu postal zakon, in ki je že v odseku rešen. ter želi, da bi se delavstvo kmalu z njim seznanilo.

Gospod doktor Mohorič govori še o nekdanjih in sedanjih razmerah med delavcem in delodajalcem. Delavstvo ima le moč v svojih trdnih organizacijah. Tu se vsak pouči v potrebnih vprašanjih. Razširjajmo svoj list, ker časi so resni, treba je orožja pa svoj obstoj. Udeležba pri tečaju je bila ogromna.

× × ×

Socialen tečaj so nadalje iavile načelstvu Jugoslovanske Strokovne Zveze organizacije v Litiji, na Vrhniki in v Idriji. Kdaj se vrše, še poročamo.

Liberalni trgovec in njegov sluga.

Kako brezpraven je mnogokrat ubog delavec proti svojemu napredno mislečemu gospodarju, naj pokaže sledeč slučaj. Pri nekem ljubljanskem trgovcu z manufakturo je bil sprejet kot trgovski sluga naš somišljenik, ki je imel obenem tudi posel hišnika, za kar je imel kot odškodnino prosto stanovanje. Par let je služboval v zadovoljstvo svojega gospodarja. Na poti pa je bil nekemu gospodarjevemu komiju, ki ga je opetovano šikaniral in sproval. Sluga se je pri gospodarju pritoževal, pa ni nič izdalo. Sluga je ponižen in krotak človek, kakor to pove že njegovo ime in je potrpečljiv, dokler je mogel, kajti žena in otroci so njegova skrb in radi njih upogne hrbet tedaj, ko bi najraje udaril. Pa tudi slugo mine potrpečljivost, ko ga nadutež ne le zmerja z »rocpub«, ampak ga začne tudi klofutati.

Tretji kongres nemškega delavstva.

Dne 30. novembra 1913 so otvorili v Berlinu III. nemški delavski kongres. Udeležilo se ga je nad 420 delegatov, ki so zastopali poldrug milijon nemških delavcev in nad 200 gostov. Otvoril je kongres poslanec Behrens, ki je izjavil, da se krščansko narodno delavstvo noče od ostalega ljudstva ločiti, marveč hoče skupno z ljudstvom delovati za blagor in mogočnost domovine. A tudi drugi stanovni morajo stremljenje delavstva podpirati. Nazadnjaki so zadnje čase ovirali uspešen napredek socialne politike. Kongres se bo zato pečal z vprašanji socialne politike.

Urednik Joos »Westdeutscher Arbeiterzeitung« je poročal o narodnem in socialnem razvoju. Govornik izvaja, kako da je nemško ljudstvo napredovalo in o socialnih izpremembah, ki so bile v zvezi z napredkom. Rodila se je socialna skrb, ki je delavstvu marsikaj izboljšala, a dela je le ševeliko. Poslanec Giesberts je poročal o socialni politiki v Nemčiji in o njenih nasprotnikih. Bolj kot kdaj prej dvigajo zdaj kvišku svoje glave nasprotniki socialne politike. Hočejo, da se omeji pravica združevanja in zahtevajo obrambo tistih, ki bi ob stvarkah radi delali. Krščansko narodno delavstvo mora zahtevati popolno svobodo zase. Skrbeti se mora za zdravje in za življenje delavcev. Ojačiti se morajo verske in socialne sile in se mora odločno nastopiti tako proti radikalizmu kakor tudi proti reakciji.

O preskrbi z živili in o draginji je poročal glavni tajnik krščanskih strokovnih zvez Stegerwald. V Nemčiji pada število zaposlencev pri poljedelstvu, število konsumentov je na vedno večje. Produkcija tudi z naraščanjem prebivalstva ni napredovala in ne zadošča več. Draginja pa povzročajo tudi mednarodni razlogi in ker je svetovna produkcija nazadovala. Draginja se omeji lahko na dva načina, in sicer če se odpravijo, oziroma znižajo varstvene carine ali pa če se dvigne doma produkcija in izboljša obrat z živili. Stegerwald se zavzema za to, da se poljedelstvo izboljša in naj se sedanje carinske postavke ne zvišajo in da se ne zacarinajo obstoječe carinske postavke in carine prosti predmeti. Mešta morajo skrbeti ja to, da se nreskrba z živili načrtoma izvaja.

Andre je poročal o važnosti združevalnega in društvenega prava za delavstvo, dr. Bold pa o potrebi, da skrbita država in občina za delavska stanovanja.

O brezposelnosti je poročal Baltusch. Urediti se mora produkcija in posredovanje dela dela. Država uvedi zavarovanje za slučaj brezposelnosti.

O alkoholizmu in pavperizmu.

Pismo izpod krampa in lopate (št. 1).

Zdaj pa primerimo alkohol in njegovo kruto izžemanje ljudstva! Ali ni tedaj alkohol najbrutalnejši in najkrutejši oderuh in samosilnik? Ako se delavstvo trudi, da bi krivično moč kapitala oslabilo in razbilo, naj bi hkrati tudi ne zabilo tudi poleg kapitalizma drugega tudi jako nevarnega sovražnika človeštva, namreč alkoholizma!

Dalje se trudi delavstvo, da bi dalo svojemu zaslužku večjo vrednost na ta način, da hoče skrajšati pot in razdaljo med producentom in konsumentom.

tom (konsumi). — Na Nemškem znašajo stroški za medtrgovino in to posredovanje, ki bi se dalo omejiti in odstraniti, ako bi se na najkrajši način zvezal producent in konsument — baje okrog 3400 milijonov mark ali okrog 4080 milijonov kron. Ako bi zopet računali okroglo 60 milijonov duš v nemški državi, tedaj bi zopet dobili nekako okrog 68 K ali 340 K na družino a 5 ljudi d o b i č k a, ki bi pripadel na vsakega posameznega človeka na ta način. Ako pa delimo vsoto 100 milijonov K s številom Slovencev 1,500.000, tedaj dobimo okrog 66 K ali 330 K na družino a 5 ljudi d o b i č k a, ako bi postali vsi Slovenci popolni abstinentje. Zdaj pa primerjajmo!

Ali se človeku ne zdi, da je v resnici varčnost temelj vsega ljudskogospodarskega napredka? Brez varčnosti je vse prizadevanje po zboljšanju gospodarskih razmer Sisifovo delo in Tantalov trud.

Obresti od 100 milijonov K bi znesli na leto po 4 $\frac{3}{4}$ % okrog 4,750.000 K. Koliko znašajo obresti vseh naših hranilnic na leto? Ampak mi lahko prihranimo vseh 100 milijonov K čistega dobička na leto pri tako malem narodu kakor je slovenski.

Ako bi vzeli, da 1 l mleka tehta 1 kg in ravnatoko 1 liter alkohola t. j. alkoholne pijače tudi 1 kg; nadalje recimo, da bi alkoholne pijače stale poprečno okrog 1 K 1 liter, mleko pa bi stalo 1 l 20 v in 10 v. — Za 100 milijonov kron bi dobili na ta način 100 milijonov litrov alkoholnih pijač in bi tehtale (kakor smo preje vzeli) 100 milijonov kg = 1,000.000 q = 100.000 ton = 10.000 žel. vozov = 250 vlakov. — Mleka pa bi dobili a) (1 liter a 20 vin.) za 100.000.000 kron 500.000.000 litrov ali (kakor smo preje vzeli) 50.000.000 kg = 500.000 ton = 50.000 žel. voz = 1250 vlakov; b) (1 liter a 10 vin.) pa dobimo za 100.000.000 kron 1.000.000.000 litrov ali (če računamo, da bi bil 1 liter mleka težak 1 kg), 1.000.000.000 kg = 10.000.000 q = 1.000.000 ton = 100.000 vozov = 2500 vlakov. — Zdaj pa primerimo hranilno vrednost alkohola pa mleka! Kaj je cenejši — strup ali zdravje, smrt ali življenje?

Včasih tožimo nad davki. Katerih davkov bi se najlažje ubranili in kateri hkrati niso niti najmanjši?

Včasih zavidamo premoženje Rot-schildov in drugih takih bogatašev. Ali je to modro?

Rekel sem, da je alkohol najhujši izžemalec ljudstva. Boj proti oduštvu se mora nadaljevati z bojem proti alkoholu. Rekel sem, da je varčnost temelj ljudskogospodarskega napredka. Hranilnice se morajo tako razvijati dalje, da se prenosa na antialkoholna tla. Abstinenca je najvažnejša in najboljša hranilnica.

Ako je to res, dokažimo!

Ako znašajo recimo, okroglo 60 K na leto stroški za alkohol za vsakega posameznega človeka na Slovenskem, tedaj znese to čez 15 let, 4 $\frac{3}{4}$ % (po obrestnoobrestnem računu):

za	1 človeka	1270 K
"	2	2541 "
"	3 ljudi	3811 "
"	4	5082 "
"	5	6367 "
"	10	12.706 "
"	20	25.412 "
"	30	38.118 "
"	40	50.824 "
"	50	63.677 "
"	100	127.060 "
"	200	254.125 "
"	300	381.181 "
"	400	508.244 "
"	500	636.771 "
"	1000	1.270.600 "
"	2000	2.541.250 "
"	3000	3.811.818 "
"	4000	5.082.444 "
"	5000	6.367.714 "
"	10.000	12.706.000 "
"	100.000	127.060.000 "
"	40.000	50.824.444 "
"	50.000	63.677.142 "
"	400.000	508.244.444 "
"	500.000	636.771.428 "
"	1.000.000	1.270.600.000 "

čez 45 let pa znašajo ti stroški za alkohol oziroma prihranki pri abstinentci (4 $\frac{3}{4}$ % obresti, obresti od obrestih):

za	1 človeka	8.931 K
"	2	17.863 "
"	3 ljudi	26.795 "
"	4	35.727 "
"	10	89.318 "
"	20	178.617 "
"	30	267.956 "
"	40	357.275 "
"	100	893.180 "
"	200	1.786.375 "
"	300	2.679.562 "
"	400	3.572.750 "
"	1000	8.931.800 "
"	2000	17.863.750 "
"	3000	26.795.625 "
"	4000	35.727.500 "

za	20.000 ljudi	178.637.500 K
"	30.000 "	267.956.250 "
"	40.000 "	357.275.000 "
"	100.000 "	893.180.000 "
"	200.000 "	1.786.375.000 "
"	300.000 "	2.679.562.500 "
"	400.000 "	3.572.750.000 "itd.

Koliko pa dobimo po obrestno-obrestnem računu z ozirom na vsoto 100.000.000 K, katero ves slovenski narod vrže vsako leto proč za alkohol? Koliko znesajo skupaj te vsote z obrestmi od obresti čez 15, 45, 75, 90, 105, 120, 145, 160, 175 in 180 let? (4 $\frac{3}{4}$ %). Koliko bi imeli že danes, če bi preje pred toliko časa že ne pili alkohola?

čez	15 let:	2.117.000.000 K*
"	30	6.365.000.000 "
"	45	14.880.000.000 "
"	75	66.260.000.000 "
"	90	135.000.000.000 "
"	105	272.900.000.000 "
"	120	549.700.000.000 "
"	135	1.448.000.000.000 "
"	150	3.012.000.000.000 "
"	165	4.451.000.000.000 "
"	180	8.931.000.000.000 "

$$* S = \frac{a(q^n - 1)}{q - 1} = \frac{10^8(1,0475^n - 1)}{0,0475} = 2.117.666.666 K$$

itd. In vendar pride poprečno na vsakega posameznega človeka stroškov za alkohol na leto okrog 60 K, na mesec 5 K, na teden 1,15 K = na dan 16 vinarjev, na uro 68,49 h, na minuto 0,01 h, na sekundo 0,00019 vinarjev. — Od zrna do zrna.

Pastirsko pismo o izseljevanju.

Evo vam pastirskega pisma ilirskih škofov, ki so smatrali za svojo sveto dolžnost, izpregovoriti resno besedo o izseljevanju.

V izvlečku priobčujemo v naslednjem to velevažno pismo. — Zadeva o izseljevanju in preseljevanju avstrijskih narodov v druge dežele je dandanes zelo važna in nujna. Izseljevalno vprašanje je pri nas na dnevnem redu in se mora kmalu rešiti, ako nočeta država in cerkev trpeti velike gnotne in moralne škode. Ta zadeva je v Italiji, na Nemškem in celo na Ogrskem s postavo za varstvo izseljencev in z zavarovanjem za starost povoljno rešena, in tudi naše avstrijsko ministrstvo je priredilo načrt postave v varstvo izseljencev, ki ga je te dni predložilo državnemu zboru; tudi zavarovanje za starost je na dnevnem redu.

Koliko se pri nas izseljuje ljudi?

Odkar je v Nemčiji vsled starostnega zavarovanja izseljevanje prenehalo, so nemške prekmorske družbe vrgle svoje mreže v Avstrijo in Rusijo, da ne izgubijo velikanskega dobička, ki ga zaslužijo pri prevajanju izseljencev. Zalibog je naša avstro-ogrška država med vsemi evropskimi državami v tem oziru v prvi vrsti. Lansko leto se je izselilo okoli 600.000 avstrijskih in ogrskih državljanov v bližnje evropske dežele ali pa čez morje v Ameriko, Afriko in Avstralijo, to je 2,46 odstotkov vsega prebivalstva. Letos pa izseljevanje v Ameriko še bolj narašča. Samo v Ameriko se je v prvih šestih mesecih t. l. iz Avstro-Ogrske izselilo 110.713 državljanov, medtem ko se jih je lani v istem času izselilo le 75.527. Samo v goriški naškofiji se preseli na leto okoli 2700 ljudi. Kar se tiče ljubljanske škofije, se izseli na leto od 4000 do 5000 ljudi; letos pa je od aprila do avgusta samo v Ljubljani kupilo listke za Ameriko okoli 5000 vernikov.

Verska mlačnost.

Sveta dolžnost nam je, da tu najprej opozorimo svoje vernike na nevarnosti in žalostne posledke, ki grozijo izseljencem v verskonravnem oziru. Začetkoma še moli in se slabemu zoperstavlja, ali ker nima priložnosti obiskovati cerkve in prejemati sv. zakramentov, ga moč slabega zgleda in slabo poželjenje prevladata, da pače in se pogreza v greh, in liberalci, radikalcji ali socialisti ga kmalu izseljejo v svoj tabor. »Največja nesreča«, tako piše neki franciškan iz Brooklyna, »največja nesreča za naše ljudi je, ako pridejo v naselbine, kjer ni slovenskega duhovnika, ali gredo v gozde ali na farme, kjer ni katoliških cerkva. In če so morda v teh krajih katoliške cerkve, se naši ljudje ne zmenijo zanje. Slovaki in Poljaki, ki so se izselili v Ameriko, vprašajo najprej, kje je katoliška cerkev, in gredo tja, četudi besede na razumejo. Ako jih je količkar več, prosili bodo dotičnega katoliškega župnika, da jim preskrbi za Velikonoč spovednika. Slovenec se za to malo zmeni. Ako so njegovi predniki ustanovili kako slovensko katoliško društvo in so v njem kakí dobri možje, se še nekaj skrbri za opravljanje verskih dolžnosti, drugače pa se slovenski naseljenec ma-

lo briga za vero in cerkev. Silno žalostno je videti take naselbine, kar za zjokati se je nad njimi. Ko je neki naš misijonar o Velikonoči prvič prišel domov iz takih naselbin, je vzkliknil: »Sram me je bilo, da sem Slovenec! Toliko podivjanosti, nemoralnosti, piščančevanja, kakor v teh naselbinah, nisem še videl.«

Silno veliko škoduje našim ljudem razvada, ki so jo prinesli s seboj iz domovine, namreč hoditi v nedeljo v gostilne. Anglež in Amerikanec porabita nedeljo, da se dobro prespita, gresta v cerkev, popoldne pa čitata na hodniku pred hišo velike nedeljske izdaje listov. Slovencu je pa nedelja dan, da gre obilgatno v gostilno.

Odpad od vere.

Na nekaterih krajih Goriškega in sosednjega Kranjskega se je odomčila razvada, da gredo mlade matere v Egipt kot dojilje, dekleta pa kot služkinje, pestunje, sobarice. Skušnja uči, da se ene ali druge večkrat pokvari, divje žive ali celo zaradi ženitve od katoliške vere odpadejo. Ze parkrat se je zgodilo, da je katoliška Slovenska postala mohamedanka.

Tudi na Vestfalskem je, kakor pripovedujejo naši misijonarji, med slovenskimi delavci zavlada verska mlačnost in brezbržnost, tako da se jih mnogo oduji katoliški cerkvi in slovenski narodnosti.

Silno veliko izseljencev pokvari slabo časopisje. Izmed 12 slovenskih listov, ki izhajajo v Ameriki, sta samo dva katoliška: »Amerikanski Slovenec« in »Ave Maria«. Drugi so pa vsi ali delno rdeči ali pa rdeče pobarvani. Njih vpliv je pogubosen; zato bo treba resno ukreniti, da se vpliv teh listov omeji.

Versko mlačnost pospešujejo tudi nekatoliške šole v Ameriki, v katere pošiljajo Slovenci svojo deco, ako nimajo svojih šol, — in naposled mešani zakoni. Katoliška cerkev je vsled teh žalostnih razmer samo v Zedinjenih državah Severne Amerike izgubila doslej več ko 12 milijonov svojih udov. Ali ni to strašna izguba in nesreča za katoliško cerkev in dotične odpadnike? — Nato opozarjajo škofje na nevarnosti, ki prete izseljencem v gospodarskem, zdravstvenem, narodnem, socialnem in družinskem oziru.

Ostanite doma!

Ker torej pretijo tolike nevarnosti našim izseljencem v versko-nravnem, narodnem, gospodarskem, zdravstvenem in družinskem oziru, ker prekmorsko izseljevanje rodi toliko zla našemu narodu, je pač umestno, da mi kot nadpastirji vaših duš povzdignemo svoj glas in svarimo pred izseljevanjem, oziroma če je izseljenje za koga res potrebno, damo potrebna navodila, da se ogne tolikim nevarnostim in nesrečam.

Najprej vam zakličemo: Ostanite doma, ako vas ne žene sila v tuino! — »Povsod dobro, doma najbolje.« pravi pregovor. Ali ni vsakemu pri srcu ona hiša, kjer je ugledal luč sveta in je slišal prvo materino besedo? Ona cerkev, kjer je bil prerojen v otroka božjega in vzgojen v sveti veri? Šola, kjer je dobil prvo izobrazbo? Oni kraj, kjer je preživel najlepša leta mladosti, kjer so njegovi starši, bratje in sestre, prijatelji in znanci? Ali nimamo nobenih dolžnosti do svoje domovine, ki nam je toliko dobrot izkazala? Zakaj ne posvetimo svojih duševnih in telesnih moči svoji domovini? Ali ni najslajša domača govorica, najlepša domača šega, najboljša domače verno ljudstvo? Ali res ne more dobiti priden in pameten človek dela in zaslužka v svoji ožii in širši domovini, v naši lepi in bogati Avstriji? Čemu torej treba v tako daljne kraje čez morje, od koder ni tako lahko povratka? — Posebno odsvetujemo izseljevanje se v Ameriko. Vsak slovenski izseljenec naj si torej dvakrat premisli, preden se poda v tuino. Lahkomiselno izseljevanje se bo na vsak način maščevalo.

Kt arši, ne dopuščajte, da vam sinovi zapustijo domačo hišo, ako niso dobro poučeni v krščanskem nauku, izšolani se v šoli, dozoreli v moče ter imajo dušna in gnotna sredstva za pot in bivanje v tuini. Ne pustiti jim iti s trebuchom za kruhom brez pravega cilja, temveč pričrajte se, ali bodo dobili v tuini dela in zaslužka in ali pridejo v dobro družbo. V ta namen obrnite se do svojega dušnega pastirja.

Z a k o n s k i m o ž j e ! Ne hodite sami brez svoje žene v Ameriko. Pojdita oba skup, ali pa nobeden! Ako gre mož sam, naj pošlje prvi denar, ki ga je zaslužil in mu preostaja, kot potnino a ženo in družino.

Ž e n e ! Storite vse, da mož ne odide sam v tuino, in skrbite, da greste za njim prej ko prej. — Izgovor, češ, da bo mož več zaslužil in prihranil, ako

je sam, je ničeven in neresničen. Res je nasprotno. Mož več zapravi, ako je sam, in manj prihrani, kakor ako ima varčno ženo pri sebi. To potrjuje vsakdanja skušnja. — Pa tudi če bi bilo res, da sam mož brez žene v tuini več zasluži, vprašam, kaj pomaga ves dobiček, ako mož postane nezvest, žena nezvesta, ako se družinska sreča uniči? Ali bi ne bilo poniževalno za naš narod, ako bi imeli za denar vse napredaj, tudi najdražje svetinje, nadnaravne blaginje, ki se sploh ne dajo ceniti?

S l o v e n s k i d e l a v c i ! Nikar ne hodite v amerikanske naselbine, kjer ni slovenskega duhovnika. Zlasti v gozde ne hodite delat in stanovat, ker so tam razmere naravnost strašne in za vašo srečo in telo pogubosne.

D r a g i i z s e l j e n c i ! Da vam bode bivanje in delovanje v tuini v dušno in telesno korist, v časno in večno srečo, ne pozabite na svoje krščanske dolžnosti. Ako boste krščansko živeli, bo Bog razlil svoj blagoslov na vaše delo in vašo družino. Pri tem izseljevanju poslužite se vedno družbe sv. Rafaela, oziroma kolodvorske in parobrodne straže, ki vam pojde vsestransko na roko!

Vsak izseljenec naj se, če le mogoče, preseli tja, kjer je slovenska župnija, in se takoj pri svojem prihodu oglasi pri novem župniku, kateremu naj pokaže krsti izpisek o sebi in svojih ter izpričevalo o zakonskem ali samskem stanu, da ga novi dušni pastir pouči o ameriških cerkvenih zapovedih.

Okno v svet.

Ruska socialna demokracija razbija, Iz Petrograda se poroča, da je šest socialnodemokratskih poslancev izstopilo iz stranke in ustanovilo pod vodstvom Malinovskega »socialnodemokratsko frakcijo«. V ruski dumi sedi 14 poslancev.

Shod švicarskih krščanskih strokovnih društev. Dne 11. in 12. oktobra so zborovala švicarska strokovna društva v Luzernu. Razmerje strokovnih organizacij v Švici obsega gotovo posebnosti, ki so morebiti teoretično idealne in mogoče le v svobodomiselni Švici. Vse organizacije s socialnim smotrom (socialnodemokratske in krščanske strokovne organizacije, katoliška in protestantska delavska društva in društva za delavke) tvorijo splošno delavsko Zvezo, ki jo švicarska republikanska vlada vsako leto podpira s 40.000 franki. Delavsko zvezo vodi znani socialnodemokratski narodni svetnik Greulich. Katoliška delavska društva in katoliška društva za delavke ter krščanska društva tvorijo osrednjo zvezo krščansko soc. delavskih organizacij. Krščanske strokovne zveze so še med seboj v posebni zvezi združene. Shod je predvsem sklenil, da se finančno nasproti osrednji zvezi krščanskih delavskih organizacij še bolj osamosvoji. Povišali so v ta namen zvezine prispevke in nastavijo dva tajnika.

Z a k a k e n a m e n e u p o r a b l j a j o s o c i a l n o d e m o k r a t s k e s t r o k o v n e o r g a n i z a c i j e s v o j d e n a r , k a ž e j a s n o i z k a z d e n a r n e z b i r k e z a o ž j e v o l i t v e i n L e o p o l d s t a d t u n a D u n a j u , k i j e b i l p r i o b č e n v š t . 280 s o c i a l n o d e m o k r a t s k e g a l i s t a »A r b e i t e r Z e i t u n g « z d n e 12 . o k t o b r a 1913 . Z a o m e n j e n o o ž j o v o l i t e v s o d a r o v a l i : d u n a j s k i k o v i n s k i d e l a v c i 1000 K , p r o s t a o r g a n i z a c i j a s e d l a r j e v i n j e r m e n a r j e v 100 K , o r g a n i z i r a n i l e s n i d e l a v c i 300 K , z v e z a p e č a r j e v 100 K , z v e z a s t r o j n i k o v i n k u r j a č e v 50 K , k r a j e v n a s k u p i n a 2/20 ž e l e z o l i v a r n i k i h d e l a v c e v 50 K , z v e z a k r o v c e v 50 K . N a t a n a č i n s e t o r e j ž r t v u j e j o z a s o c i a l n o d e m o k r a c i j o d e n a r j i g o s p o d a r s k i h o r g a n i z a c i j , z a k a t e r e p r i s p e v a j o t u d i m n o g i č l a n i , k i p o m i š l j e n j u n e p r i p a d a j o s o c i a l n o - d e m o k r a t s k i s t r a n k i . K d a j b o d o č l a n i t a k i h o r g a n i z a c i j i z v a j a l i k o n s e q u e n c e i n p r i s t o p a l i h k r š č a n s k i m s t r o k o v n i m o r g a n i z a c i j a m ? T u d i p r i n a s n a S l o v e n s k e m p o d p i r a s s v o j i m i t e Ź k o p r i s l u Ź e n i m i g r o Ź i m a r s i k a k d e l a v e c , k i n i s o c i a l n i d e m o k r a t , s o c i a l n o - d e m o k r a t s k e o r g a n i z a c i j e , k i p a p o t e m s t e m d e n a r j e m v z d r Ź u j e j o p o l i t i č n o o r g a n i z a c i j o s o c i a l n o d e m o k r a t s k e s t r a n k e , n a m e s t o , d a b i g a p o r a b i l e v s t r o k o v n e n a m e n e i n k o r i s t i s v o j i h č l a n o v . K d o r s e p u s t i o d r e t i n a m e h i n n i m a o č i , n a j n o s i n a p r e j v s o c i a l n o d e m o k r a t s k e o r g a n i z a c i j e d e n a r , k d o r p a i m a o č i , b o p r i s t o p a l n a S l o v e n s k e m k » J u g o s l o v a n s k i s t r o k o v n i o r g a n i z a c i j i « i n e n a k i m d r u Ź t v o m .

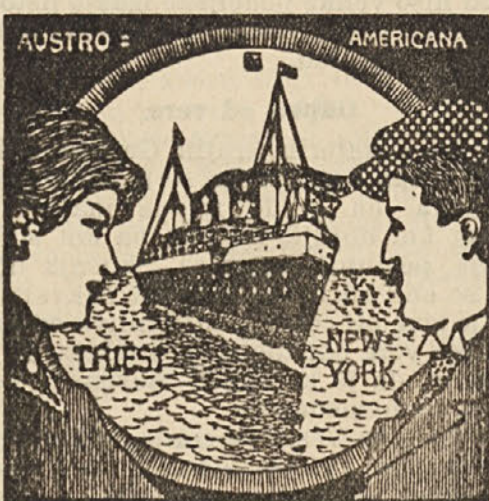
— K a t o l i č a n j i n d e l a v s t v o v A m e r i k i . A m e r i š k i l i s t »A v e M a r i a « p i Ź e : K a j s o » k l e r i k a l c i « s t o r i l i z a d e l a v s t v o ? v p r a Ź u j e j o n a p r e j i n n a p r e j s o c i a l i s t i č n i l i s t i . K a j j e s t o r i l a k a t o l i Ź a c e r k v e z a d e l a v s k e s l o j e ? P o k a Ź i t e n a m ! N a t o v p r a Ź a n j e j e j a k o l a h e k o d g o v o r . S a m o v Z d r u Ź e n i h d r Ź a v a h j e n a d t i s o č b o l n i Ź n i c , k a t e r e s o s e z i d a l e k a t o l i Ź a c r e d o v n i c e , k j e r n a j d e r e v e n d e l a v e c p o s t r e Ź b o v b o l e z n i . N i h č e g a n e v p r a Ź a , č e m o r e Ź p l a č a t i a l i n e . A k o p l a č a Ź d o b r o , a k o n e , u b o g o k a t o l i Ź a d e k l e , k i j e v c v e t j u s v o j e m l a d o s t i z a p u s t i l o v s e p o

svetne dobrine, vse veselje mladih dni, vse zabave, se pokrilo s črno preprogo, ta gre kot zaničevana redovnica od hiše do hiše in prosjači zanj! Socialisti, ki toliko kričite o delavskem prijateljstvu, pokažite v dejanju, kar kričite na vsa usta! Pokažite nam samo eno bolnišnico, eno socialistinjo, ki bi kaj takega storila za delavstvo. V Združenih državah vzdržuje katoliška cerkev 288 sirotišnice. Kdo je postavil te sirotišnice? Socialisti? Uboge katoliške redovnice! 7000 sirot je po teh sirotišnicah, kjer so jim uboge redovnice dobre matere! Velik del teh sirot je sirot samo radi krutega nauka socializma. Toda katoliška cerkev skrbi za nje in se trudi da jih vzgoji v dobre in zadovoljne ude človeške družbe. 108 domov za stare in onemogle ljudi vzdržuje katoliška cerkev po Združenih državah, kjer na tisoče in tisoče ubogih delavcev najde zavetja in ljubeznjive postrežbe. ko ga vse zapusti. 1.593.316 otrok dobiva po raznih katoliških zavodih samo po Združenih državah vzgojo, streho in pomoč! In ti slepi socialisti še upajo vpraševati, kaj je storila katoliška cerkev za delavca!

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc

Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.
 Priporočajo se sledeča zdravila:
 Balzam proti želodčnim bolečinam, s eterična 20 v. kapljice za želodec, izvrstno kredu o in slasi do jed poskusajo. sre stvo steklenica 40 v.
 Ka ljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
 Posipalni prašek, proti oginjavanju otrok in proti pojenju nog, skatlica 50 v.
 Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
 Saitelni kolodji, za odstranitev ku jih oces in trde k 2, steklenica 70 v.
 Sladin za o rine, skatila 60 v.
 Tinktura za želodec, o vjalno in zelodec kreplino sredstvo, teklen ca 20 v.
 Trpotcev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
 Železnato vino, teklenica 7 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

Potniki v Ameriko
 kateri želijo dobro, po ceni in
 varnostno potovati naj se obrnejo
 na **Simona Kineleka**
 v Ljubljani Kolodvorske ulice 29.
 Klobučarska Popasnila daje se brezplačno.

Pravi
FRANCK

najboljši
 kavin pridatek.

Poskusite!!

Tovarna:
 Henrik Francka
 sinovi, Zagreb.

Zdravniško kritvoreče vino, daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-50.

Edina **BR. NOVAKOVIC** zaloga
 veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
 LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Kri! 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo sladni čaj. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy: Schönbrunnerstrasse šte. 100, Josefstädterstrasse šte. 25, Radezkyplatz šte. 4. V Gradcu: Sackstrasse šte. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 takaj navedenih tvrdki Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

Največja in najstarejša
 tovarna lončenih peči in
 raznih lončenih izdelkov
Avđust Drelse, Ljubljana

Mnogokrat odlikovana.

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
 Mestni trg 13.
 Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezentn, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih roboev, ovrtnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predstavnije in vezene monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Tovarne za asbestškriplj **„ZENIT“** družba z om. zav. Mor. Žumberk dobavljajo najboljše in najcenejši

krouski materijal

Zastopnik: **ZAJEC & HORN, Ljubljana, Dunajska cesta 73**

Vrstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Trziču, Gorenjsko.

Najmodernejša podjetje monarhije.

Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo

Breg šte. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane
 dežnike in
 solnčnike
 priporoča

po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
 Mestni trg št. 15.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri

najnovejše blago za ženska in moška

oblačila.

Cene najnižje.

Cene najnižje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklice

se najtopeje priporoča.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
 Dunajska cesta 17

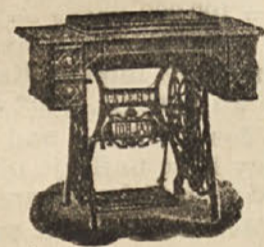
priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in

šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Naiboliša, naisigurnejša pril'ka za štedenie!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

pril'čije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za franciškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.